

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (41)

**«ВІЛЬНИЙ СЕРЕД НЕВОЛИ І СВЯТИЙ СЕРЕД ПЕКЛА» :
ДО 300-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Г. С. СКОВОРОДИ**

300
років з дня народження

**СВІТ
СКОВОРОДИ**

Вінниця – 2022

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 3 (41)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВІД № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 4 від 17 листопада 2022 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкара С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол. : Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2022. Випуск 3(41). 137с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА: Рада молодих вчених. Бузенко І.Л., Сорочан А.М..... 5

ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОПЕДАГОГІКИ ТА ЕТНОКУЛЬТУРИ

БАЛИНСЬКА Н.П. СВЯТКОВО-ОБРЯДОВА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ Й ЗВИЧАЇВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	7
ДРОВОЗЮК Л.М. ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД	11
БІЛОУС Л. П. АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	16
ГАВРИЛЮК АНАСТАСІЯ РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	23
ГОРДІЙ Ю.В. АРТ-ТЕРАПІЯ В ЗКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	28
ГУЛЯС Н. М. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	33
ЛАТУША Н. В., СТАСЕНКО А. М. СУТНІСТЬ ІСТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	37
МАСЮТА НАДІЯ ЗНАЧЕННЯ ГРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКА	42
МАШТАЛЯР Й.Ф. АДАПТАЦІЯ ЗАРУБІЖНИХ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМ ТА КОНЦЕПЦІЙ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОГО МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ	45
ОБОДЯНСЬКА Н. П. МИСТЕЦТВО І ФОНЕТИКА: ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ФОНЕТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	52
ОСАДЧУК А.С. ДІТИ ТА ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	54
ШИЯН Д. О., ДЄВОЧКІНА Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ЧИСЛА ІМЕННИКІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	56
ДОЦЕНКО В.П. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА VS ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ	59

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ФЕДОРЧУК НАТАЛІЯ ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НУШ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРІОРИТЕТИ.....	64
--	----

БУГА О. І. ДІЛОВА ГРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	69
ГАЛЬЯНОВА О.А. ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ	74
ГАРГАУН Н. М. ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	78
ГУБЕЛЮК АННА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ПІД ЧАС ГРУПОВОЇ РОБОТИ	81
БЕВЗ В.В., З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	87
КУЗЬМИНСЬКА Д. М. ПРОГРАМА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ НАСТІЛЬНИХ ІГОР	91
ЛАВРЕНЧУК АНДРІЙ ОСНОВНІ ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КЗВО «ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»	98
СТЕЦЮК І.В. ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ ЯК ДИДАКТИЧНОГО ЗАСОБУ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ	102

ВІДОМІ ІМЕНА \ РЕЦЕНЗІЇ

ДУДКЕВИЧ Н. Г., НЕНЧИНСЬКА Л. В., РОМАНУХА Ю. В., УСНИЙ ЖУРНАЛ НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ-СЛОВЕСНИКУ	107
КАМЕНЮК МИХАЙЛО НА СТОРІНКАХ ЖІНОЧОГО РОМАНУ... ТАКИЙ НЕОЧІКУВАНИЙ СЕАНС	111
ОМЕЛЯНЧИК Т.Г. ВОНИ СТВЕРДЖУЮТЬ МИР І ДОБРО НА ЗЕМЛІ	114
РОКІЩКА І.А. ЗРАЗОК СЛУЖІННЯ МУЗИЦІ, НАРОДУ І ДЕРЖАВІ : ІГНАЦІ ЯН ПАДЕРЕВСЬКИЙ	119
КІСЕЛЬОВ Д. Л. ХРОНІКА ІБСЕНІЗМУ: ДЖОРДЖ БЕРНАРД ШОУ	123
БАГРІЙ ТЕТЯНА ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА ЯК ТРАДИЦІЙНИЙ ОБРАЗ УКРАЇНСЬКОЇ І СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХІХ ст.	129
ЗІНЬКО М.Л., ДЕМКО Н.О. ЖИТТЯ В МУЗИЦІ ТА МУЗИКА В ЖИТТІ: Історія пісні, яка змінила світ	132
ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу	138

СЛОВО РЕДАКТОРА

Пропонуємо продовжити розмову, яку ми розпочали на шпальтах попереднього Випуску Вісника, про місію педагога в умовах воєнного стану.

XXI століття асоціюється з бурхливим розвитком науки й техніки, соціально-економічною інтеграцією різних країн світу, поширенням інформаційних технологій, міжнародною мобільністю. Усе це наслідок глобалізаційних впливів на людство. Сьогодні весь світ прагне інкорпоруватися в єдине суспільство, але зворотним боком глобалізаційних явищ, на жаль, є загострення міжнаціональних конфліктів, економічна криза, деформування моральних ціннісних орієнтацій тощо.

Вплив глобалізації відчувається у сфері науки й освіти та проявляється як у позитивному, так і в негативному аспекті. На думку учених глобальна освіта може розглядатися як кардинальна парадигма нового століття, що передбачає випереджальний характер освіти, її спрямованість у майбутнє, неупереджене світосприйняття, засноване на гуманізації, гуманітаризації та демократизації освітнього процесу. «Глобальна освіта спрямовується на формування людини майбутнього за допомогою різноманітних інформаційних процесів у системі — людина – суспільство – природа [Кузь В.Г.]. Але війна вносить свої корективи й не зважати на них неможливо.

Початок російської агресії й розгортання повномасштабного вторгнення ворожих військ на теренах суверенної української держави змінили кожного з нас. Ми науковці, вчителі, студенти, але поруч з усіма перерахованими вище соціальними ролями з'явилася прикладка «волонтер». Це не звичайне бажання чи примха – це нові реалії.

Феномен волонтерства виник і поширився ще в 2014 році, коли громадяни нашої країни, переважно молодь, шляхом мирних демонстрацій показували свою позицію тодішній проросійській владі. Люди об'єднуються, щоб триматися й пережити ці важкі часи. Про волонтерський рух в Україні із захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. На нашу думку, першочергове завдання педагогів у воєнний час – показати власним прикладом, як формується чітка громадянська позиція. Наразі важливо не просто говорити про патріотизм, а виховувати його в дії, підтримуючи Збройні Сили України.

На базі нашого навчального закладу, КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» протягом лютого-березня 2022 року було сформовано волонтерський осередок «В єдності сила». А вже після відновлення звичного формату навчання, офлайн, викладачі й студенти коледжу активно долучилися до різноманітних ініціатив, спрямованих на допомогу військовим і цивільним, котрі постраждали внаслідок російської агресії. Подаємо опис наймасштабніших волонтерських подій у стінах нашого коледжу.

У вересні реалізований проєкт – благодійний аукціон книг «Маленькі кроки заради великої перемоги», – який дозволив зібрати 10 тис грн. на потреби ЗСУ. А юні вихованці мовної школи «Grade» підготували сувеніри для мужніх воїнів, через які висловили усе тепло і ніжність до наших захисників.

У жовтні організовано виготовлення окопних свічок спільно з ГО «Подільська Ластівка» (Вінницька обласна станція юних натуралістів). Окопні свічки - це єдина альтернатива освітлення та обігріву невеликого приміщення на фронті. Задля отримання

додаткових коштів на виготовлення окопних свічок було оголошено збір макулатури, що пройшов успішно й дав змогу готувати нову партію свічок для тих, хто на передовій.

З особливою атмосферою в листопаді проходили майстер-класи з розпису екопобудов, участь у яких активно брали не лише члени коледжної родини, а й діти з особливими освітніми потребами із ГО «Сонячні діти Херсонщини» та «Сонячні діти Вінниччини».

Помітно, що подібні заходи (колективна творча справа) зближують, дозволяють відчувати власну значущість й підтримку оточення. Таким чином, розвиваємо дрібну моторику, креативність, уміння комунікувати. Так відбувається самоідентифікація як представників певної національності. І нехай оновлена Україна вкотре виникає на крові й кістах, але ми віримо, що це нація відважних, незламних, волелюбних й надзвичайно працьовитих людей. Спільні цілі споконвіку допомагали єднатися, а «сила народу в єдності, згуртованості, відданості своїй Батьківщині», як ще століття тому писав Великий Каменярь – Іван Якович Франко.

*З повагою та шаною,
члени Ради молодих учених коледжу,
Бузенко І.Л. та Сорочан А.М.*

тексті 6 помилок, але насправді їх там більше. Так бачу, чи вийде учень за межі поставленого завдання.

Прийом «Переклад з української». Виправити текст, «начинений», сленговими словами, жаргонізмами або діалектизмами.

Гру «Латка на фразеологізмі» можна використовувати як фізкультхвилинку. Учитель зачитує фразеологізми, а учні показують «латки» – пропущені слова (частини тіла).

Тримати ... за вітром (ніс).

І за ... не свербить (вухо).

Активізації пізнавальної діяльності сприяють і уроки-роздуми.

Зокрема проводила уроки роздуми на такі теми: «Доля жінки-матері у творчості Т. Шевченка і в історії мого народу», «Чому сьогодні особливо актуальними є слова В. Симоненка «Можна все на світі вибирати синові, вибрати не можна тільки Батьківщину»?».

Використовую і такий вид роботи, як створення реклами за прочитаним твором. Це сприяє розвитку пам'яті, кмітливості, уважності, вдосконалення вміння логічно мислити, комбінувати.

Щоб поставити учнів у ситуацію активної мислительної пошукової

діяльності під час вивчення літератури, використовую пошукові дослідницькі завдання випереджувального характеру. Так добре продумана і організована пошукова-дослідницька робота дає змогу підвищити пізнавальну активність школярів, їхній інтерес до процесу навчання, самостійність.

Висновки. Нині, крім запровадження нових прогресивних методик, слід змінити саму ідеологію навчання й виховання. Головне — навчити дитину вчитися й переконати її в тому, що вона сама визначає свою долю.

Одним зі шляхів удосконалення змісту, форм, методів і засобів навчання української мови та літератури є інтенсифікація навчання, що передбачає по-новому структурований зміст, запровадження сучасних інформаційних технологій, які зумовлюють формування пізнавальних інтересів, глибше сприйняття й розуміння теоретичного матеріалу. Традиційні методи навчання замінюються інноваційними, що передбачають зміну акцентів у навчальній діяльності, спрямованій на інтелектуальний розвиток учнів за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності.

*Стаття надійшла до редакції
12 жовтня 2022*

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

УДК 373.3:81.161.2]-026.15

ГАВРИЛЮК АНАСТАСІЯ

*магістрантка Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського*

У статті досліджено особливості розвитку креативного мислення молодших школярів інструментами інноваційних технологій. Розкрито зміст понять «мислення», «творчість», «креативне мислення». Обґрунтовано необхідність упровадження в освітній процес початкової школи сучасних освітніх технологій.

Ключові слова: креативне мислення, творчі здібності, інноваційні технології.

Актуальність. Методична наука нині велику увагу приділяє розвитку креативного мислення учасників початкової освіти, бо неперервний розвиток суспільства забезпечує високий рівень його креативного потенціалу. Тому сьогодні **актуальним** стало створення системи креативного особистісно зорієнтованого навчання. Успішність і ефективність формування основних груп компетентностей здобувачів початкових класів і розвиток креативного мислення дітей цієї вікової категорії залежать від форм і методів організації навчання предметів взагалі та української (рідної) мови і читання зокрема. Не викликає жодних сумнівів той факт, що пріоритетними в цьому плані стають сучасні інноваційні технології, які забезпечують активні форми діяльності учнів, залучають їх до творчого процесу пізнання, дослідження проблем, формування власної думки та самореалізації [1, с. 10–13].

Огляд літератури показує різні якості творчих людей. Креативна особистість – це певний набір характерних властивостей або поведінки.

Аналіз наукових досліджень. Науковцями доведено, що творчі здібності особистості особливо інтенсивно розвиваються у дітей молодшого шкільного віку в процесі навчання. Сучасних методистів цікавлять різні аспекти цієї проблеми, про що свідчать праці М. Вашуленко, Л. Скуратівського, Г. Шелехова, О. Кучерук. Дослідження в галузі креативності проводилися вітчизняними (С. Медник, Д. Богоявленська, М. Гнатко, В. Дружинін, В. Козменко) та зарубіжними (Дж. Гілфорд, Е. Торренс, Ф. Бардон, Д. Харрінгтон) ученими.

Мета публікації полягає у висвітленні процесу навчання, пошуку оптимальних шляхів розвитку творчих здібностей здобувачів початкової освіти, формування позитивної мотивації до навчання молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Розвиток творчого мислення на уроках української мови і літератури – процес тривалий і складний. Уся педагогічна система має бути підпорядкована тому, що головним суб'єктом є розумова, творча діяльність учня, формування її свідомості, пізнання системи людських цінностей, способу мислення свого народу, його звичаїв, традицій, культурних надбань.

Інтерес до креативності як риси впливає з егалітарного (*фр. égalitarisme, від фр. égalité – рівність*) підходу до творчості [7]. Припускають, що творчі можливості мають всі люди, і їх можна розвинути в усіх видах людської діяльності, у повсякденному житті, на роботі, у стосунках, під час навчання.

Креативність як здатність до творчості вимагає мобілізації ресурсів, наявності когнітивних, мотиваційних, емоційних можливостей та станів особистості. Співвідношення цих факторів може відповідати за реалізацію поставлених перед собою цілей та завдань, а також розвиток потенціалу здобувачів освіти [8, с. 133]. Найбільш часто загальноприйняте визначення креативності – це здатність генерувати багато нових ідей [7].

На думку Bieniok, «творча людина – це винахідлива, креативна, активна, яскрава та динамічна особистість, яка здатна породжувати та синтезувати нетрадиційні, інноваційні, оригінальні та цікаві рішення» [4, с. 102].

Сучасні науковці розрізняють три якості творчих людей: наполегливість і незалежність, а також відкритість. Це вказує на важливість інтелекту та поведінкових чинників. Вони з'являються і формують певні відмінності між творчими людьми, які здатні щось створити, і людьми, яким властива універсальна творчість.

Можна стверджувати, що характеристики креативних особистостей становлять певну сукупність і пов'язані між собою разом. Конгломерат бажаних характеристик може збільшити ймовірність творчості.

Творчість означає здатність досягати поставлених цілей і завдань. Це вимагає подолання внутрішніх і зовнішніх бар'єрів, складних ситуацій. Творчість викликає здивування та цікавість, що спонукає до генерування ідей [5, с. 9]. Автори нових ідей граються з думками, експериментують, створюють багато ситуацій, які можуть бути смішними, веселими, тому що творче мислення вільне [4, с. 105]. Творчі люди мотивовані думати, опрацьовувати різноманітні ідеї, що приносить їм задоволення. У них багато різних думок, важливих і менш важливих. Творчі люди, навіть коли вони відчувають негативні емоції мають низьку напруженість [6, с. 124]. Висока напруженість та негативні емоції заважали б зосередитися та могли викликати нездатність досягати цілей.

Креативність пов'язана з когнітивною відкритістю, що означає бути відкритим для нового досвіду, небажання рутини. Таким чином, творчі здібності дитини – це особливість, яка може призвести до швидкого відчуття нудьги, відрази до умовності. Розум таких людей може бути несправедливим до себе та інших. Для творчості потрібний конкретний стан і

клімат у колективі. Також важливо вміло використовувати мотивацію.

Отже, креативність сьогодні розглядається як умовна риса особистості. Численні дослідження зосереджені більше на позитивному значенні творчості, ніж на негативному. Методисти зауважують, що використовуючи креативність, слід враховувати й її негативні сторони і вимоги, пов'язані з можливістю її розвитку.

Саме інтерактивні методи дають змогу створювати навчальне середовище, в якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це надає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення; формувати критичне мислення; виявляти й реалізувати індивідуальні творчі можливості [2, с. 23–25].

Одним із кроків підвищення ефективності уроків словесності є впровадження разом із традиційними методами, прийомами навчання і нових, сучасних – інтерактивних технологій навчання. Креативні методи навчання дають змогу створити на уроці атмосферу творчості, неординарності. Це спосіб зробити дитину розкутою, активувати її впевненість у своїй силі, налаштувати на успіх, розвивати творчі здібності. Сьогодні дуже важко зацікавити сучасних здобувачів освіти, «примусити» їх вийти за межі буденного, звичайного.

Одним з найефективніших методів розвитку креативності здобувачів початкової освіти, на наш погляд, є проблемне навчання, воно розвиває творчий потенціал дитини, суть проблемного навчання полягає в тому, що перед учнями ставиться таке завдання, вирішення якого невідоме. Основними вимогами проблемного навчання є: терпіння, виключення помилкової установки.

Наприклад, на уроках української мови і літератури можна використовувати *мотиваційні тренінгові вправи*:

«Перетворення»

Мета: надати можливість самовираження; розвиток творчого мислення.

Час – 5 хв.

Пропонуємо учням завершити кілька речень на зразок:

«Як би я був, то», «Чому я не хотів би бути».

Молодші школярі дуже люблять складати загадки, казки, малювати ілюстрації до запропонованих цитат із творів. Зокрема, для письмової роботи можна поділити клас на групи та запропонувати такі теми: *«Осінь у рідному краї», «Шелест листя під ногами», «Перші ознак осені»* тощо. Після роботи над певною темою кожна група, використовуючи художнє оформлення, захищає свій проєкт приходу осені.

Викликають зацікавленість художнім твором такі творчі завдання: *«Запиши останнє слово для мене», «Продовж художній твір», «Лист вдячного (обуреного) читача», вітальні листівки, заповнення анкети героїв.*

Позитивно також на формування образного та критичного мислення мають ситуативні завдання. Наприклад: 1. *Уявіть, що ви журналісти. Напишіть статтю в газету про шкільне життя.* 2. *Ви – письменник. Вас запросили на зустріч із школярами.*

На нашу думку, важливим етапом на шляху розвитку креативних здібностей учнів є творчі перекази, пейзажні етюди, творчі завдання

Розвиваючи креативне мислення на уроках української мови має бути творчий підхід. Учні «малюють» основні теоретичні поняття у вигляді структур, матриць, пірамід, нерідко у зошитах з'являються «сонечка», «хмарки», «чарівні квіти».

Так, у 2 класі пропонуємо такі опори при вивченні теми «Текст».

Метод «Шість капелюхів мислення» – це спосіб подолання таких труднощів, як: зайві емоції, безпорадність у вирішенні навчальних завдань, плутанина серед вибору позиції й аргументації власного погляду бачення ситуації. В основі цього методу лежить ідея паралельного мислення. Традиційне мислення ґрунтується на полеміці, дискусії та зіткненні думок. Однак за такого підходу часто виграє не найкраще рішення, а те, яке більш успішно реалізувалося в дискусії. Паралельне мислення – це мислення конструктивне, за якого різні погляди і підходи не конфліктують, а співіснують. [3, с. 85].

Сучасна методика нагромадила багатий арсенал прийомів інтерактивного навчання від найпростіших («Робота в парах», «Ротаційні (змінні) трійки», «Карусель», «Мікрофон») до складних («Мозковий штурм», «Мозаїка», «Аналіз ситуації»), а також імітаційні ігри, дискусії, дебати.

Важливим завданням педагога є спонукати здобувачів початкової освіти до активності, стимулювати розумову діяльність, залучати до гри всіх, постійно наголошуючи, що рішення, які на перший погляд різні, можуть бути правильними.

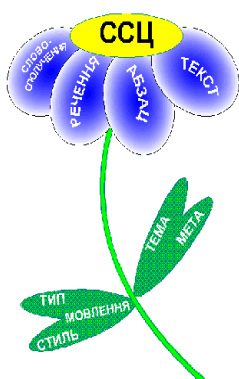
Завдання. «Віднови дію». Дітям пропонується відновити пропущену дію.

Жолудь - дуб - ... (дошка) - будинок;

насінина - ... (квітка) - букет;

глина - цегла - ... (будинок) - вулиця.

Завдання. «Ланцюжок випадковостей». До запропонованого

слова добираються вільні асоціації: *іграшки – малюк – дитячий майданчик – мати... ; автобус – шосе – вулиця – водій...*

Завдання. «Видали зайве». З трьох слів, далеких за змістом, необхідно побудувати пари, пов'язані певною ознакою.

Кішка, гарбуз, сонце – гарбуз і сонце – однакові за формою.

Кішка, гарбуз – знаходяться на землі, використовуються людиною.

Кішка, сонце – колір очей у кішки може бути жовтий, як сонечко.

Висновки. Проаналізувавши теоретичні дослідження, ми дійшли таких висновків: креативне мислення молодших школярів є здатністю породжувати незвичайні ідеї, а також знаходити оригінальні рішення та відхилятися від традиційних схем мислення; головним педагогічним

завданням щодо розвитку креативного мислення у здобувачів початкової освіти є формування асоціативності, діалектичності й системності мислення, оскільки розвиток саме цих якостей робить мислення молодшого школяра гнучким, оригінальним і водночас продуктивним; творча уява є основою будь-якої креативної діяльності. Творчість допомагає дитині звільнитися від інерції мислення, і навіть перетворює уявлення пам'яті, у результат, створюючи умови для нових ідей.

Отже, вдала інтеграція сучасних інноваційних технологій інтерактивного, особистісно-орієнтованого, проєктного навчання на основі постійного розвитку критичного мислення учасників початкової освіти дасть змогу розвивати творчі здібності, а значить, і формувати творчу особистість дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Божко О. О., Богуславська В. Л. Цикл уроків навчання грамоти з використанням інтерактивних технологій. *Початкове навчання та виховання*. 2006. № 9. С. 10–13.
2. Комар О. А. Інтерактивна технологія в підготовці майбутніх учителів початкової школи: теорія і практика. Умань : ПП Жовтий, 2010. 326 с.
3. Павленко В. В. Розвиток креативності молодших школярів: монографія / за ред. проф. О. Є. Антонової. Житомир, 2017. 158 с.
4. Bieniok H. (2014) Miejsce kreatywności w procesie projektowania procesu strategii organizacji. Impresje na tle dorobku Profesora Adama Stabryły, Mfiles.pl, Kraków.
5. Kuśpit M., Tychmanowicz A., Zdybel J. (2016) Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
6. Matczak A., Knopp K. A. (2013) Znaczenie inteligencji emocjonalnej w funkcjonowaniu człowieka. Wydawnictwo Stowarzyszenia Filomatów, www.LiberiLibri.pl.
7. Szopiński J. (2013) Psychologiczne podstawy kreatywności, [w:] A. Kosieradzka (red.), Metody i techniki pobudzania kreatywności w organizacji i zarządzaniu, edu-Libri, Warszawa (e-book).
8. Wróblewska M. (2016) Mechanizmy rozwoju podmiotowych zasobów twórczych i transgresyjnych w dorosłości, [w:] M. Kuśpit, A. Tychmanowicz, J. Zdybel (red.), Twórczość, kreatywność, innowacyjność, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.

*Стаття надійшла до редакції
01 листопада 2022*